

genoemd moet worden. Het proces lijkt zich nog voort te zetten, aangezien nog drie andere soorten op het punt lijken te staan te verdwijnen, nl. *C. convexus*, *C. nitens* en *C. clathratus*. In een van de volgende artikelen zal aan de hand van de meest recente gegevens uitvoeriger op het wel en wee van de Nederlandse *Carabus*-soorten worden ingegaan. Ik wil de lezer hierbij nogmaals vragen naar deze soorten uit te zien en zoveel mogelijk waarnemingen te noteren, al is de soort niet meer van belang voor uw collectie. Er zijn nog erg veel 'onderbemonsterde' hokken op de verspreidingskaarten.

Literatuur

- Boeken, M., 1982. De verspreiding van loopkevers op de Amerongse Berg in relatie tot de vegetatiestructuur. -- Rapport Landschapsoecologie Amerongen: 1-60 + aanhangsel.
- Brussaard, L. & W. van der Weijden, 1980. Bio-geografie van eilanden. 1. Op weg naar een voorspellende theorie in de oecologie. 2. De consequenties voor het natuurbeheer. -- *Intermediair*, 16 (18): 9-17, 16 (19): 49-55.
- Den Boer, P.J., 1979. Het overleven van soorten. -- *Intermediair*, 15 (48): 7-13.
- Horion, A., 1941. Faunistik der deutschen Käfer. Band 1: Adephaga. Caraboidea. Wien: 1-463.
- Lindroth, C.H., 1945. Die fennoskandischen Carabidae. I. -- *Göteborgs kgl. Vetensk. Handl.*, B4 (1): 1-709.
- Lindroth, C.H., 1974. Coleoptera, Carabidae. -- *Handbooks for the Identification of British Insects*, 4(2): 1-148.
- Siepel, H., 1981. Loopkevers van de Amerongse Berg. Intern verslag.
- Turin, H., 1982. Over het voorkomen van de loopkevers in Nederland, in het bijzonder van de zeldzame en uitgestorven soorten (Col., Carabidae). -- *Nieuwsbrief European Invertebrate Survey - Nederland*, 12: 3-34.
- Turin, H., J. Haeck & R. Hengeveld, 1977. Atlas of the carabid beetles of the Netherlands. -- *Verhandelingen Kon. Nederlandse Akademie van Wetenschappen*, Reeks 2, 68: 1-228.
- Turin, H. & R. Hengeveld, 1977. Verder werk aan de geografie van Carabidae in Nederland. -- *Nieuwsbrief European Invertebrate Survey - Nederland*, 2: 1-6.

EEN FORMULIER VOOR DE BESCHRIJVING VAN MONSTERPLAATSEN IN BINNENWATEREN

In het kader van het onderzoek naar het voorkomen, de verspreiding en de oecologie van macrofauna-organismen van binnenwateren in Nederland is en wordt in EIS-verband vrij veel werk verricht. Van o.m. waterwantsen, waterkevers, steenvliegen en libellen zijn al grote bestanden opgebouwd, vooral op grond van in musea en onderzoeksinstellingen aanwezige collecties. Een groot ongemak blijkt steeds, dat van veel materiaal de vindplaats onvolledig beschreven is: zowel de plaatsbepaling als de oecologische omstandigheden zijn vaak moeizaam te achterhalen. Ook veel publicaties zijn op deze punten onvolledig, terwijl ook te zelden wordt vermeld of en zo ja waar, het materiaal wordt bewaard. De etiketten bij het collectiemateriaal blijken vaak niet meer dan een verzamelaar en een verzamelnnummer te bevatten. Kortom, inmiddels is al diverse keren gebleken, dat veel waardevolle gegevens niet aan de 'basisgegevens' van EIS-Nederland worden toegevoegd, omdat hetzij het collectiemateriaal volstrekt onvoldoende was geteketteerd, hetzij de oecologische gegevens in de publicaties (ook rapporten en studentenverslagen) te moeilijk te achterhalen bleken. Jammer van al het werk.

Een mogelijkheid voor verbetering bieden wij hierbij (zie p. 12). Op grond van de ervaring van diverse hydrobiologen is een formulier ontworpen, dat de mogelijkheid biedt op overzichtelijke wijze de vindplaats te beschrijven. Bovendien is ruimte op het formulier beschikbaar om de coderingen voor het systeem van EIS-Nederland in te vullen. Zo hoeven de moeizaam verzamelde gegevens over watertemperatuur, EGV of waterdiepte niet verloren te gaan, terwijl ook de vindplaats eenvoudiger zal zijn te vinden voor latere belangstellenden. Het Centraal Bureau biedt de formulieren gratis aan met het uitdrukkelijk verzoek fotocopies van ingevulde formulieren aan het bureau ter beschikking te stellen.

Vervolg op p. 15

Verzamelaar(s):

Monsternummer:

Plaats:

Datum : Jaar: Maand: Dag:
 Tijdstip :

Coördinaten: Verschoven systeem RD-meting:

x =

y =

UTM-code:

Matrix-code:

Kaartblad:

Watertype:

Stroming: cm/s Kwel:

Omgeving :

Beschaduwing:

Permanent water:

Breedte/oppervlakte :

Helderheid/geur/kleur:

Diepte (monsterplaats):

Diepte (totaal) :

Verontreiniging:

Bodemtype en profiel :

Planktonbloei :

Voedselsituatie:

Trofiegraad :

Temp. : °C pH :

EGV : bij °C; Cl⁻: mg/l

Overige chemische gegevens:

Vegetatie (samenstelling, bedekking, boven en onder water)

Monstermethode:

Verzamelde diergroepen:

Po Hy Tricl Ol Hir Mol Ect Mal Ac Ar Coll Od

Pl Eph Het Neu Meg Col Trich Dip Pisc Amph

In het veld genoteerde diergroepen:

Po Hy Tricl Ol Hir Mol Ect Mal Ac Ar Coll Od

Pl Eph Het Neu Meg Col Trich Dip Pisc Amph

Determinaties/etiketten/referenties:

Materiaal in collectie:

Opmerkingen:

Foto:

Dia :

Volgblad(en)

Codering van de monsterplaats voor EIS-Nederland (met oecocode voor binnenwateren van Nederland)

Matrixnr	Plaatsnaam	Jaar	Mnd	Dag	Oecocode	Veg

hommels (*Bombus* en *Psithyrus*). Het onderzoek voor de samenstelling van deze atlas in 1970 begonnen en heeft zeven jaar geduurd. Bij elke verspreidingskaart staat een korte beschrijving van het verspreidingspatroon. Een voorbeeld: '*Bombus lapidarius* (L.) is widely distributed but varies in abundance; it is often very numerous in chalkland and coastal areas'. Helaas ontbreekt zelfs een zo korte beschrijving in de meeste andere Engelse (en Belgische) uitgaven. Een zeer verzorgd boekje.

Literatuur

- Anonymus, 1980. Atlas of the Bumblebees of the British Isles. *Bombus* and *Psithyrus* (Hymenoptera: Apidae). -- International Bee Association, London: 1-32.
- Geijskes, D.C. & J. van Tol, 1983. De libellen van Nederland (Odonata). -- Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Hoogwoud: 1-368, figs.
- Hammond, C.O., 1977. The dragonflies of Great Britain and Ireland. -- Curwen Books, London: 1-115, figs.
- Hammond, C.O. & R. Merritt, 1983. The dragonflies of Great Britain and Ireland. 2nd edition. -- Harley Books, Colchester: 1-116, figs.
- Heath, J. & A.M. Emmet, 1976. The moths and butterflies of Great Britain and Ireland. Volume 1. -- Harley Books, Colchester: 1-344, figs.
- Heath, J. & A.M. Emmet, 1979. The moths and butterflies of Great Britain and Ireland. Volume 9. -- Harley Books, Colchester: 1-320, figs.
- Kerney, M.P., 1976. Atlas of the non-marine mollusca of the British Isles. -- Institute of Terrestrial Ecology, Cambridge: i-v + 200 maps + index.
- Kerney, M.P. & R.A.D. Cameron, 1979. A field guide to the land snails of Britain and North-west Europe. -- Collins, London: 1-288, figs.

Vervolg van p. 11

De formulieren kunnen het beste met schrijfmachine of Rotringpen worden ingevuld. De bladen worden bij EIS-Nederland in chronologische volgorde in een apart systeem opgeborgen. Een goede mogelijkheid is verder om de beschrijvingen aan rapporten toe te voegen.

Wanneer u nog mogelijkheden voor verbetering ziet, dan willen wij dat graag van u vernemen.

J. van Tol

NIEUWS VAN DE WERKGROEPEN

samenstelling: J. van Tol

Veel nieuwe groepen in bewerking

In het afgelopen half jaar zijn verschillende nieuwe diergroepen in bewerking genomen. De heer M. van Veen (Amsterdam) nam de coördinatie op zich van de vliegengroepen Asilidae (roofvliegen, groepnummer 0043), de Conopidae (blaaskopvliegen, groepnummer 0044) en de Stratiomyidae (wapenvliegen, groepnummer 0045). De rechtvleugelige insecten, dus de sprinkhanen, krekels en kakkerlakken, zullen worden bewerkt door L. Beukeboom (Groningen). De revisie en kartering van de halm-, hout- en bladwespen zal door dr. C. van Achterberg (Leiden) worden begeleid; bij dit onderzoek zullen ook doctoraalstudenten in de biologie worden ingeschakeld. Mw. Y.D. Burggraaf-van Nierop houdt zich in dit verband op het ogenblik bezig met de Cephidae. Tenslotte heeft de heer R. Beenen (Utrecht) een begin gemaakt met de bewerking van de Nederlandse haantjes (Chrysomelidae). Van de meeste hier opgesomde nieuwe onderzoeken wordt hieronder een nadere beschrijving gegeven.

Verbetering in computerverwerking

De laatste maanden is tamelijk intensief gewerkt aan het 'updaten' van de EIS-bestanden. Dit heeft er o.m. toe geleid, dat het totale bestand nu uit zo'n 200.000 basisgegevens bestaat, waarbij de bestanden van MINIZOO, het dagvlinderproject, als ook delen van het bestand van het loopkeverproject nog niet zijn meegerekend. Naar wij hopen kan binnenkort ook het bewerken van bestanden beter worden uitgevoerd. De heer H. Peters is sinds 1 november 1983 voor 18 maanden aan de afdeling Centraal Bureau Nederland van de European Invertebrate Survey van het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie toegevoegd. Zij taak bestaat voornamelijk uit het ontwerpen en toepassen van programmatuur voor de analyse van de dynamiek in verspreidingspatronen. Primair zal de aandacht worden gericht op het werk aan de loopkevers (project van H. Turin), maar ook andere groepen worden in het onderzoek betrokken. Naar verwachting kunnen ook de meer routinematige zaken voorlopig beter worden afgehandeld.